

АРТЪР КЛАРК

СРЕЩА С МЕДУЗА

Превод от английски: Живка Рудинска, 1983

chitanka.info

Роботизираният заради нещастна злополука капитан Хауърд Фокън предприема рисковано пътуване до неизследвания Юпитер в търсене на нови предизвикателства. Скоро вълнуващата му мисия се изпълва със странни събития и невероятни открития в атмосферата на газовия гигант, които повдигат въпроси не само за съществуването на разумен живот извън Земята, но и за бъдещото развитие на човечество като властелин на космоса.

1. ПАМЕТЕН ДЕН

„Куин Елизабет“ беше на около пет километра над Големия каньон и се носеше с приятната скорост от триста километра в час, когато Хауърд Фокън забеляза приближаващата отдалечно телевизионна платформа. Очакваше я — тази височина не бе позволена за никакъв друг летателен апарат, — но не се чувствуваше твърде щастлив от компанията ѝ. Макар че приветствуваше всяка проява на обществен интерес, искаше му се да има и колкото е възможно по-голям простор в небето. В края на краищата той беше първият човек в историята, който пилотираше кораб, дълъг половин километър...

Този първи изпитателен полет досега вървеше отлично. Смешно наистина, но единственият проблем беше в стария, строен миналия век самолетоносач, взет от военноморския музей в Сан Диего. Работеше само един от четирите ядрени двигателя и най-високата скорост на стария линеен кораб достигаше тридесет възела. За щастие скоростта на вятъра при морското равнище не доближаваше половината от тази цифра, така че да се поддържа безветрие на палубата не беше много трудно. Въпреки преживените няколко тревожни момента по време на внезапния вятър, след като напуснаха мястото за швартоване, големият дирижабъл спокойно се издигна в небето, сякаш носен от невидим асансьор. Ако всичко вървеше добре, „Куин Елизабет IV“ нямаше да се срещне пак със самолетоносача до следващата седмица.

Всичко му се подчиняваше. Контролните прибори показваха нормални параметри. Капитан Фокън реши да се издигне и да наблюдава скачването. Подаде команда на първия лилот и влезе в прозрачния тунел, който минаваше през целия кораб. А там, както винаги, го покори гледката на най-голямото пространство, затворено някога от човека.

Десетте сферични газови торби, всяка над тридесет метра в диаметър, се простираха една зад друга подобно на редица огромни сапунени мехури. Яката пластмаса беше толкова прозрачна, че той виждаше по цялата дължина на кораба и различаваше подробностите и

повдигащия механизъм, отдалечен от наблюдателния пункт на половин километър. Навсякъде край него като триизмерен лабиринт се простираше корабният скелет — големи надлъжни греди от носа до кърмата и петнадесет обръча — кръглите ребра на този небесен колос, чиито постепенно намаляващи към двата края размери определяха изящния му аеродинамичен профил.

При тази ниска скорост и шумът беше малък — само лек напор на вятъра по повърхността и от време на време при промяна на натоварването поскърцване на метала. Без да хвърля сянка, светлината на редиците лампи високо над него придаваше на цялата сцена някакво странно сходство с подводния свят, а за Фокън то се засилваше при вида на прозрачните газови торби. Веднъж беше срещнал цял ескадрон големи, но съвсем безобидни медузи, които ритмично и безгрижно следваха пътя си над един плитък тропически риф и пластмасовите мехури, даващи подезната сила на „Куин Елизабет“ често му напомняха за тях, особено когато промяната в налягането ги караше да се огъват и да пръскат нова отразена светлина.

Той вървеше по оста на кораба, докато стигна предния подезник между първата и втората газова камера. Като се изкачи на наблюдателната палуба, забеляза, че е неприятно горещо, и продиктува една кратка бележка за това в джобния си магнетофон. Почти една четвърт от летателната си способност „Куин Елизабет“ получаваше от неограниченото количество топлина, освобождавано от реактора. При този полет със слабо натоварване само шест от десетте газови камери съдържаха хелий, а другите четири бяха пълни с въздух. Освен това той носеше и двеста тона вода за баласт. Но високите температури в камерите затрудняваха охлаждането на проходите. Ясно беше, че там предстои още работа. Свежа струя въздух го удари в лицето, когато излезе на наблюдателната палуба под ослепителните лъчи на слънцето, проникващи през плексигласовия покрив. Шестима работници и още толкова помощници-супершимпанзета заливаха недовършената танцова площадка, а други монтираха електропроводите и закрепваха мебелите. Гледка на обуздан хаос. Трудно му беше да повярва, че само след четири седмици всичко ще бъде готово за пробния рейс. Но, слава богу, това не влизаше в неговите задължения. Той беше само капитан на кораба, а не директор по маршрутите.

Докато минаваше през тази бъркотия на пъг към завършения вече „небесен салон“, работниците му махаха с ръце, зъбите на шимпанзетата блясваха в усмивка. Тук беше любимото му място. Но добре разбираше, че започне ли веднъж експлоатацията на кораба, то никога повече нямаше да му служи за уединяване. Сега щеше да си позволи само пет минути за собствено удоволствие.

Отиде на мостика, провери дали всичко все още е наред и се отпусна в удобен въртящ се стол. Долу, в приятна за окото извивка се очертаваше сребърната повърхност на корабната обшивка. Застанал на най-високата точка на кораба, той започна да съзерцава необхватността на най-големия плавателен съд, строен някога от човека. А когато тази гледка му омръзна, отклони поглед встрани — до самия хоризонт се простираше фантастична девствена пустиня, извайвана от река Колорадо в продължение на половин милион години.

Ако не се смяташе телевизионната платформа (сега тя се беше спуснала по-надолу и снимаше средната част на кораба), той беше сам в небето — синьо и безлюдно до самия хоризонт. Фокън знаеше, че по времето на дядо му то е било прорязвано от дирите на изгорелите газове от самолетите и забулено в дим. Сега всичко това беше само едно минало. Замърсяването на въздуха изчезна заедно с примитивната техника, която го беше създала, и пътуванията на далечни разстояния през сегашния век се осъществяваха толкова високо отвъд стратосферата, че летателните апарати вече нито се виждаха, нито се чуваха от Земята. Долните атмосферни слоеве отново принадлежаха на птиците и на облаците, а сега и на „Куин Елизабет IV“.

Истина е казаното от пионерите на космонавтиката в началото на ХХ век — единственият начин да пътешествуваш е в тишина и комфорт, да дишаш въздуха край себе си, а не да се изолираш от него, да летиш достатъчно близо до повърхността, за да можеш да се наслаждаваш на постоянноменящата се красота на сушата и водата. Дозвуковите реактивни самолети от 80-те години на миналия век, наблъскани със стотици пътници по десет на редица, не можеха ни най-малко да се похвалят с подобни удобства и простор.

Разбира се, „Куин Елизабет“ никога няма да стане доходно предприятие. Дори да се построят еднотипни кораби, много малко от четвъртмилиардното население в света ще се наслаждава на тези тихи полети в небето. Но задоволеното, процъфтяващо общество на земното

кълбо би могло да си позволи такива щуротии, защото то се нуждае от зрелища и развлечения. На Земята имаше най-малко един милион души, чиито неограничени доходи превишаваха хиляда нови долара годишно, така че „Куин Елизабет“ нямаше да чувства недостиг на пътници.

Джобният комуникатор на Фокън писна. От мостика го викаше вторият пилот.

— Готови ли сте за скачването, капитане? Имаме всички данни от изпитанието, а телевизията става нетърпелива.

Фокън погледна телевизионната платформа, която сега се опитваше да промени скоростта си с около сто и петдесет метра.

— Готово — отвърна той. — Продължавайте според уговорката. Аз ще наблюдавам оттук.

Пак мина покрай забързаните работници и се насочи към наблюдателната палуба, за да разгледа по-добре средната част на кораба. И докато вървеше, почувствува промяна във вибрацията под краката си, а щом стигна салона, корябът спря. Използувайки универсалния ключ, той излезе на малката външна площадка, издадена откъм края на палубата, където можеха да застанат пет-шест души. Само ниските перила го отделяха от огромната обшивка на кораба... и от Земята, хиляди метри под него. Мястото беше изключително и съвсем безопасно дори когато корабът се движеше на пълен ход, защото се намираше зад задния обтекател на наблюдателната палуба. И въпреки това не се предвиждаше достъп на пътниците до него — гледката беше главозамайваща.

Капаците на предния товарен люк вече се бяха отворили като вратите на гигантски капан и телевизионната платформа кръжеше под тях, готова да се спусне. Следващите години по този маршрут ще пътуват хиляди пътници и ще се превозват тонове продукти. Само в редки случаи „Куин Елизабет“ ще се спуска до морското равнище, за да се приюти в плаващата си база.

Внезапен полъх го удари в лицето и той силно стисна перилата... Големият каньон се славеше с лошите си ветрове, но Фокън не ги очакваше на тази височина. Без да се разтревожи особено, той спря вниманието си на спускащата се платформа, която сега се намираше на около петдесет метра над кораба. Знаеше, че отличният оператор, който я насочваше от разстояние, бе вършил тази проста маневра вече

десетина пъти. Невероятно би било да се появят каквито и да е затруднения.

И въпреки това той като че ли действуваше малко мудро. Последният повей на вятъра беше отнесъл платформата почти в края на отворения люк. Пилотът би могъл да коригира движението и по-рано... Да не би пък да имаше проблеми с контролната система? Съвсем невероятно. Тези въздухоплавателни съдове имат многократно осигуряване, двойно командно устройство и множество дублиращи системи. Нещастни случаи почти са изключени.

Но ето — пак се понесе наляво. Да не би пък пилотът да е пиян? Колкото и невероятно да му изглеждаше, Фокън за миг си го помисли сериозно, после посегна към ключа на микрофона.

И пак съвсем неочаквано вятърът го шибна свирепо по лицето. Той почти не го усети, защото с ужас се беше вторачил в телевизионната платформа. Операторът от пулта упорито се мъчеше да овладее управлението ѝ, опитваше се да я уравни с реактивните струи, но само още повече усложняваше нещата. Вибрацията се увеличаваше — двадесет градуса, четиридесет, шестдесет, деветдесет...

— Включи автоматичното управление, глупако! — безполезно извика в микрофона Фокън. — Ръчното ти командно устройство не работи!

Платформата се преобърна. Реактивните струи вече не само не я поддържаха горе, но и бавно я смъкваха. Изведнъж те се бяха съюзили с гравитационните сили, на които до този момент бяха противодействували.

Фокън не чу удара, само го почувствува. Намираше се вече на наблюдателната палуба и тичаше към асансьора, който трябваше да го свали на мостика. Работниците му викаха възбудено, питаха го какво се е случило. Трябваше да изминат месеци, докато той самият узнае отговора на този въпрос.

Щом стъпи в кабината на асансьора, промени решението си. Ако аварията беше в електрическата мрежа? По-добре да не рискува, дори и да загуби ценно време. Затича се по стълбището, виещо се край асансьорната шахта.

На половината път спря за миг, за да види каква е повредата. Проклетата платформа беше минала направо през кораба, разкъсвайки

два газова балона. Те продължаваха бавно да се развяват надолу като голямо пластмасово було. Загубата на подемна сила не го тревожеше. Баластът лесно щеше да се справи с положението, тъй като осем камери оставаха незасегнати. Но вероятността за авария в металния скелет беше много по-сериозна. Вече чуваше как грамадната решетка стенеше и се огъваше под огромния товар. Наличието на необходимата подемна сила не бе достатъчно — ако тя не бе разпределена равномерно, корабът щеше да счупи кила си.

Тъкмо да продължи да слиза, едно супершимпанзе изписка уплашено и се спусна по асансьорната шахта с невероятна скорост, като се захващаше с ръце за решетката на външната страна. В ужаса си бедният звяр беше разкъсал униформеното облекло на компанията — може би в неосъзнат опит да възвърне някогашната свобода на дедите си.

Като продължи да слиза колкото му е възможно по-бързо, Фокън с безпокойство наблюдаваше приближаването на шимпанзето. Така обезумяло, то беше силно и потенциално опасно животно, особено ако страхът надвиеше условностите, на които го бяха приучили. То връхлетя отгоре му и го засипа с порой от думи, но в такъв безпорядък, че единственото, което Фокън можа да разграничи, бе едно жално и често повтаряно „шефе“. И Фокън разбра, че дори сега то очакваше напътствия от хората. Испита съжаление към това същество, което, без да разбира и без никаква вина беше забъркано в една причинена от човека беда.

То се спря насреща му от другата страна на шахтата. Стига да искаше, можеше да премине през широките решетки. Сега лицето му беше само на сантиметри от неговото и Фокън гледаше право в ужасените му очи. Никога по-рано не се бе намирал толкова близо до шимпанзе и не бе имал възможност да изучава чертите му с такива подробности. Усети онова странно смесено чувство на близост и неловкост, което всеки човек изпитва, застанал така пред огледалото на времето.

Присъствието му сякаш поуспокои животното. Фокън посочи нагоре към шахтата, обратно към наблюдателната палуба, и каза ясно и отчетливо:

— Шефът... шефът... отивай.

За негово облекчение шимпанзето го разбра. Направи гримаса, която можеше да означава и усмивка, и изведнъж хукна по обратния път. Фокън му даде възможния най-добър съвет. Ако все още някъде на „Куин Елизабет“ имаше безопасно място, то беше в тази посока. Но него дългът го зовеше в противоположната.

Почти беше слязъл долу, когато със звук на счупен метал корабът заби нос и светлината угасна. Но той все още виждаше достатъчно добре, защото слънчевите лъчи се промъкваха през отворения люк и през огромния процеп на покрива. Веднъж преди много години, застанал под купола на една голяма катедрала, беше наблюдавал как светлината минава през оцветеното стъкло на прозорците и образува островчета от многобагрено сияние по древните плочи. Ослепителният сноп слънчеви лъчи през разрушения корпус високо горе му напомни този миг. Сега той сякаш се намираше в падаща от небето метална катедрала.

Когато стигна мостика и за пръв път погледна навън, с ужас видя колко близо до Земята бе корабът. Само на някакви си хиляда метра се намираха красивите смъртоносно остри скали и червените от тиня реки, които още дълбаеха пътя си в миналото. Никъде не се виждаше равно място, където такъв голям кораб като „Куин Елизабет“ да може да се приземи меко.

Един поглед към командното табло му подсказа, че целият баласт е изхвърлен. И скоростта на спускане беше намалена до няколко метра в секунда. Все още имаше възможност да се бори.

Без да каже нито дума, Фокън седна спокойно на пилотското място и се зае с управлението, доколкото корабът все още се поддаваше на управление. Приборите му даваха всички необходими данни, приказките бяха излишни. Зад себе си чу гласа на свързочника, който докладваше положението по радиото. На Земята вече всички информационни канали навярно бяха свободни в очакване на новини и той си представи цялата суматоха сред програмните редактори. Ставаше една от най-драматичните катастрофи в историята, а нямаше нито една камера да я заснеме. Последните мигове от живота на „Куин Елизабет“ нямаше да изпълнят милиони хора със страхопочитание и ужас, както беше с „Хинденбург“ преди век и половина.

Сега Земята се намираше само на около петстотин метра от него и продължаваше бавно да се приближава. Въпреки че разполагаше с

пълната мощ на двигателя, още не бе посмял да я използва от страх да не разбие и без това повредената конструкция, но сега разбра, че друга възможност нямаше. Вятърът го носеше към едно разклонение в каньона, където реката, разделяна от висока клинообразна скала, наподобяваше носа на някакъв гигантски, превърнал се вече във вкаменелост кораб. Ако продължеше сегашния си курс, „Куин Елизабет“ щеше да кацне на това триъгълно плато, една трета от дължината му щеше да увисне над празното пространство и корабът щеше да се строши като гнило дърво.

Фокън включи страничните двигатели и отдалече през шума на огъващ се метал и изтичащ газ дойде познатото свистене на реактивната струя. Корабът се залюля и започна да се превърта наляво. Скърцането на чупещия се метал стана почти непрекъснато и скоростта на спускането започна зловещо да се увеличава. Един поглед на контролното табло и беше ясно, че камера номер пет току-що бе свършила.

До Земята оставаха само няколко метра. Дори сега не можеше да каже ще успее ли маневрата му. Той включи вектора на тягата във вертикално положение, за да получи максимум тяга и да убие силата на удара.

Стори му се, че сблъскването със земята трая цяла вечност. То не беше силно, само дълго и неудържимо. Сякаш цялата вселена падаше отгоре му.

Звукът на скърцащ метал се приближи, като че огромен звяр хрускаше загиващия кораб.

Таванът и подът се склучиха около него като преса.

2. ЗАЩОТО ТОЙ СЪЩЕСТВУВА

— Защо искаш да отидеш на Юпитер?

— Както каза Шпрингер, когато излетя към Плутон, „защото той съществува“.

— Благодаря. Изяснихме истинската причина.

Хауърд Фокън се усмихна, макар че само онези, които добре го познаваха, можеха правилно да разберат леката му напрегната гримаса. Уебстър беше един от тях. Над двадесет години вече двамата работеха заедно. Делили бяха и победи, и беди, включително и най-голямото нещастие.

— Да, фразата на Шпрингер е все още в сила. Кацали сме на всички планети от земен тип, но не сме стигали до нито един от газовите гиганти. Те си остават единственото истинско предизвикателство в Слънчевата система.

— Скъпо предизвикателство. Изчислил ли си колко би ни струвало?

— Да, доколкото можах, и ето сметките. Но запомни, не става дума за еднократен полет, а за цяла транспортна система. Потвърди ли се веднъж приложимостта ѝ, тя може да бъде използвана много пъти. И ще отвори пътя не само до Юпитер, но и до всички гиганти.

Уебстър погледна цифрите и подсвирна.

— Защо да не започнем с по-лесно достъпна планета, с Уран например. Два пъти по-малка гравитационна сила и над два пъти по-малка космическа скорост. А и времето там е по-тихо — ако тази е точната дума.

Явно Уебстър се беше подготвил добре. Та нали затова бе ръководител на отдела за дългосрочно планиране.

— Няма да спечелим кой знае колко, ако се вземат пред вид и по-дългият път, и проблемите по техническото осигуряване. За Юпитер можем да използваме апаратурата на Ганимед. А за да стигнем до Сатурн, ще трябва да създаваме нова техническа база.

„Логично“, помисли си Уебстър. Но беше сигурен, че не тази бе най-важната причина. Юпитер беше царят на Слънчевата система, а Фокън не би проявил интерес към по-малко предизвикателство.

— Освен това Юпитер е голям позор за научния свят — продължи Фокън. — Изминаха стотина години от откриването на радиобурите там, а още не знаем какво ги поражда. И Голямото червено петно си остава загадка както преди. Затова ще получа средства и от бюро на астронавтите. Знаеш ли колко сонди са пуснали те в атмосферата на Юпитер?

— Струва ми се, двеста.

— Триста двадесет и шест за последните петдесет години. И с една четвърт от тях — пълен провал. Разбира се, дяволски много неща научиха, но всичко това е направо едно нищо! Имаш ли представа колко е голяма планетата?

— Над десет пъти по-голяма от Земята.

— Да, да, а разбираш ли какво в същност означава това?

Фокън посочи огромния глобус в ъгъла на кабинета.

— Погледни Индия, виж колко малка изглежда. Ако разгърнеш Земята и я нанесеш по повърхността на Юпитер, тя ще изглежда толкова голяма, колкото и Индия тук.

Дълго мълчаха. Уебстър размишляваше над уравнението: Юпитер към Земята, тъй както Земята към Индия. Разбира се, Фокън съзнателно беше избрал възможно най-добрия пример...

Нима вече минаха десет години оттогава? Да, толкова. Катастрофата бе останала седем години в миналото (тази дата се бе врязала дълбоко в съзнанието му), а предварителните изпитания бяха извършени три години преди първия и последния полет на „Куин Елизабет“.

Значи преди десет години капитан Фокън (не, лейтенант Фокън) го бе поканил на пробния полет — тридневен курс над северните равнини на Индия с изглед към Хималаите. „Напълно безопасно е“ — беше му обещал той. „Ще се откъснеш за малко от службата и ще разбереш за какво е цялата тая работа.“

И Уебстър не остана разочарован. След първото му пътуване до Луната това беше най-силното преживяване в живота му. И както го бе уверявал Фокън, премина в пълна безопасност, без никакви изненади.

От Шринагар излетяха точно преди зазоряване. Огромният сребрист балон вече докосваше първите лъчи на Слънцето. Издигнаха се в пълна тишина. Нямаше го тътнежа на пропановите горелки, които даваха подемната сила на балоните с нагорещен въздух от по-стари времена. Цялата нужна топлина сега идваше от малкия импулсивен реактор, който тежеше само стотина килограма и висеше от един отвор на обшивката. Докато набираха височина, лазерният лъч възпламеняваше десет пъти в секунда малки порции тежък водород. А щом достигнаха необходимата височина, той вече ги възпламеняваше само по няколко пъти в минута, възстановявайки разхода на топлина в големите газови камери. Дори на около километър разстояние от Земята чуваха лай на кучета, крясъци на хора, звън на камбани. Край тях бавно се стелеше огромният, огрян от слънцето пейзаж. Два часа по-късно заковаха на пет километра височина и сложиха кислородни маски. Сега можеха да си отдъхнат и да се полюбуват на гледката. Бордовата апаратура вършеше цялата работа — събирането на информация, нужна на проектантите на още безименните небесни линейни кораби.

Беше чудесен ден. До началото на югозападния мусон имаше около месец и на небето не се виждаше ни един облак. Времето сякаш беше спряло. Само досадните радиосообщения на всеки час прекъсваха тяхното опиянение. Навсякъде до самия хоризонт, а и далече зад него се простираше този безкраен, лъхащ на история древен пейзаж, смесица от села, поля, храмове, езера, напоителни канали...

С голямо усилие на волята Уебстър наруши хипнотизиращото обаяние на спомена отпреди десет години. Този полет го бе направил привърженик на по-леките от въздуха апарати и го бе накарал да осъзнае огромните размери на Индия дори в един свят, който можеше да се обиколи за деветдесет минути. И все пак, повтори си той, Юпитер към Земята се отнася тъй както Земята към Индия...

— Да приемем аргументите ти, да допуснем, че и средства има. Пак остава един въпрос, на който трябва да отговориш. Защо смяташ, че ти ще се справиш по-добре от ония, как ги нарече, триста и двадесет сонди-роботи, които вече са били там?

— Аз съм с по-добра квалификация от тях и като наблюдател, и като пилот. Особено като пилот. Не забравяй, че никой на тоя свят няма по-голям опит от мен с по-леките от въздуха летателни апарати.

— Ти можеш да си седиш в пълна безопасност на Ганимед и оттам да направляваш полета.

— Точно в това е въпросът! Веднъж вече сме постъпили така. Не помниш ли кое погуби „Куин Елизабет“?

Да, Уебстър знаеше много добре причината, но само отговори:

— Продължавай.

— Закъснението. Закъснението. Оня идиот от телевизионната платформа мислел, че използва местния радиопредавател. А съвсем случайно го били превключили към спътник. Може би вината все пак не беше негова, но той трябваше да забележи. Половин секунда закъснение за една обиколка. В спокойна атмосфера и това нямаше да е от значение. Всичко направи въздушното течение над Големия каньон. Когато платформата се наклони и той се опита да я оправи, тя се наклони на другата страна. Карал ли си някога кола по неравен път с половин секунда закъснение в хода на кормилото?

— Не съм и нямам намерение. Но мога да си представя.

— И така, Ганимед е на разстояние един милион километра от Юпитер. Това означава приблизително шест секунди закъснение. Не, ръководителят на полета е нужен там, на място, за да вземе навреме предпазни мерки. Сега ще ти покажа нещо. Може ли да я използвам?

— Моля!

Фокън взе картичката от бюрото на Уебстър. За Земята картичките бяха нещо старомодно, но тази тук показваше триизмерния марсиански пейзаж и беше нашарена с екзотични и скъпи марки. Той я държеше така, че тя увисна вертикално.

— Стар номер, но ще ми помогне да изясня случая си. Постави палеца и показалеца си от двете ѝ страни, но не я докосвай. Ето така.

Уебстър протегна ръка, готов всеки момент да стисне картичката.

— А сега я хвани.

Фокън почака няколко секунди. После без предупреждение пусна картичката. Пръстите на Уебстър се затвориха в празно пространство.

— Ще повторя, за да ти докажа, че тук няма илюзия. Виждаш ли?

И падащата картичка пак се плъзна между пръстите на Уебстър.

— Сега опитай ти с мен.

Този път Уебстър взе картичката и я пусна без предупреждение. За малко да му се изплъзне, но Фокън я хвана. На Уебстър дори се стори, че чува прищракването на пръстите, толкова бърза беше реакцията на другия.

— Когато са ме сглобявали отново — забеляза Фокън с безизразен глас, — хирурзите са направили някои подобрения. Това е едно от тях, а има и други. Искам да ги използвам максимално. Юпитер е мястото, където мога да го направя.

Няколко секунди Уебстър гледаше вторачено падналата картичка и поглъщаше невероятните цветове по стръмния склон на Тривиум Каронтис. После тихо рече:

— Разбирам. И според теб колко време ще ти трябва?

— С твоя помощ, с помощта на Бюрото и на всички научни фондации, които ще успеем да привлечем, три години. После една година за опити — ще трябва да изпратим поне два пробни модела. Да, при добър шанс — пет години.

— Така си и мислех. Надявам се да имаш късмет, заслужаваш го. Но едно нещо няма да направя.

— Кое е то?

— В следващия ти полет на въздушен балон не очаквай да ти стана пътник.

3. СВЕТЪТ НА БОГОВЕТЕ

За да попаднеш от Юпитер V на самия Юпитер, са необходими три часа и половина. Малко хора биха могли да заспят по време на такава вълнуващо пътуване. Спането бе слабост, която Хауърд Фокън мразеше. И малкото време, вее пак отделено за него, му носеше сънища, които времето още не можеше да прогони. Но през следващите три дни не се надяваше на почивка — трябваше да получи колкото е възможно повече информация по време на дългото, близо хиляда километрово спускане надолу в океана от облаци.

Още щом „Кон-Тики“ промени орбитата си и всички компютри отчетоха задоволителни данни, той се приготви за сън, който можеше да бъде и последният в живота му. Сгодно беше сякаш и това, че почти по същото време Юпитер затъмни малкото светло Слънце и той премина в чудовищната сянка на планетата. Странен златист мрак покри кораба за няколко минути. Сетне една четвърт от небето се превърна на черна дупка в пространството, а останалата част представляваше блестящо море от звезди. Колкото и далеч да пътуваше човек в Слънчевата система, звездите не се променяха. Същите тези съзвездия светеха и за Земята на милиони километри разстояние. Единственото различно нещо тук бяха малките бледи сърпове на Калисто и Ганимед. Без съмнение горе на небето имаше и други луни, но твърде малки и далечни, за да се видят с просто око.

— Прекратявам работата за два часа — съобщи той на корабамайка, който висеше почти хиляда километра над пустите скали на Юпитер V, защитен от радиацията в сянката на малкия спътник. Ако не ставаше за друго, Юпитер V поне служеше като космически булдозер, непрекъснато помитащ заредените частици, поради които всяко приближаване до Юпитер беше нездравословно.

Фокън включи индуктора за сън, електрическите импулси нежно преминаха през мозъка му и съзнанието му бързо се замъгли. Докато „Кон-Тики“ се спускаше към Юпитер и с всяка измината секунда

набираше скорост, той спеше, без да сънува. Сънищата винаги идваха, когато се събуждаше. Беше донесъл със себе си кошмарите от Земята.

Наистина никога не сънуваше самата катастрофа, въпреки че често се виждаше пак лице в лице с ужасеното супер-шимпанзе, когато слизаше по извитото стълбище между падащите газови балони. Нито едно от животните не оцеля. Онези, които не загинаха веднага, пострадаха толкова зле, че бяха безболезнено умъртвени. Понякога се чудеше защо му се присънва само това обречено същество, което не беше срещал до последния миг от живота му, а не приятелите и колегите, намерили смъртта си на „Куин Елизабет“.

Сънищата, от които най-много се страхуваше, винаги започваха от момента на връщането му в съзнание. Физическата болка беше слаба, в същност той нищо не чувствуваше. Намираще се в мрак и тишина и му се струваше, че дори не диша. А най-страшното — не усещаше крайниците си. Не можеше да премести нито ръцете, нито краката си, защото не знаеше къде са.

Първа отстъпи тишината. След няколко часа, а може би и дни, той улови слабо туптене и накрая след дълго мислене заключи, че то е туптенето на собственото му сърце. Първата от множеството му грешки.

Усети и леки бодежи, проблясък от светлина, едва забележим натиск на все още безчувствените си крайници. Едно по едно възприятията му се възвърнаха, а заедно с тях и болката. Трябваше на всичко да се учи отново, да повтори детството си още от люлката. Макар паметта му да не беше засегната и да разбираше какво му говорят, цели месеци минаха, преди да отвърне както трябва, а не само да мига с очи. Помнеше щастливите моменти, когато пророни първата дума, сам разгърна страницата на една книга и накрая се научи да се движи със собствени сили. Истинска победа, но подготовката ѝ му бе отнела почти две години. Хиляди пъти бе завиждал на онова супершимпанзе, но той нямаше избор. Лекарите решиха вместо него. И сега, дванадесет години по-късно, се намираще там, където не бе попадало нито едно човешко същество преди него и се движеше по-бързо от когото и да било друг в света досега.

„Кон-Тики“ вече излизаше от мрака и зората на Юпитер преграждаше небето с титанична светла дъга, когато настоятелният звънец на будилника измъкна Фокън от обятията на съня. Неизменните

кошмари (опита се да извика медицинската сестра, но нямаше сили дори да натисне копчето) бързо избледняха в съзнанието му. Пред него стоеше най-голямото, а може би и последното приключение в живота му.

Призова Центъра за управление — намираше се почти на шестдесет хиляди километра от него и бързо се спускаше под кривата на Юпитер, — за да докладва, че всичко е наред. Скоростта му току-що мина петдесет километра в секунда (като в книгите) и след половин час „Кон-Тики“ щеше да навлезе във външните слоеве на атмосферата и да започне най-тежката маневра в цялата Слънчева система. Вече десетки сонди бяха издържали на това огнено изпитание, но те представляваха здрави, устойчиви компактни съоръжения, в състояние да понесат няколкостотин гравитационни сили. Преди да се установи в горните слоеве на атмосферата на Юпитер, „Кон-Тики“ щеше да постигне максимума от 30 „g“, а средната сила на притеглянето е 10 „g“. Фокън започна много внимателно и старателно да затяга сложната система за превързване, която щеше да го закове към стените на кабината. Когато привърши, той фактически беше станал част от конструкцията на кораба.

Часовникът отчиташе в обратната посока. Сто секунди до началото. За добро или за зло, връщане назад нямаше. След минута и половина той щеше да премине в атмосферата на Юпитер и безвъзвратно да бъде хванат във властта на този гигант.

Изчисленията показваха три секунди забавяне — не беше толкова зле, като се има пред вид колко неизвестни неща имаше. Иззад стените на кабината долетя слаб стон, който постепенно прерасна във висок пронизителен рев. Шумът беше съвсем различен от шума при навлизането в атмосферата на Земята или на Марс. В тази разрежена атмосфера от водород и хелий всички звуци се трансформираха с две октави по-високо. На Юпитер сигурно дори гръмотевицата трещеше с фалцетни обертонове.

Със засилването на рева растеше и натоварването. След няколко секунди той беше съвсем като парализиран. Зрителното му поле дотолкова се смали, че улавяше само часовника и акселерометъра — 15 „g“ и още четиристотин и осемдесет секунди...

Не загуби съзнание, иначе не можеше и да бъде. Дирята, оставена от „Кон-Тики“ в атмосферата на Юпитер, сигурно бе

грандиозна — по това време тя се простираше вече на няколко хиляди километра. Петстотин секунди след навлизането в атмосферата натоварването започна да намалява — десет „g“, пет „g“, две... После настъпи почти пълна безтегловност. Падаше свободно, огромната орбитална скорост беше унищожена.

И внезапно разтърсване, тъй като и последните остатъци от нажежената до бяло топлинна защита бяха изхвърлени. Тя си беше свършила работата и нямаше повече нужда от нея — Юпитер можеше вече да си я вземе. Той освободи всички задържащи устройства освен две и зачака поредицата автоматични операции — следващата най-критична серия от събития.

Не видя кога се разтвори първият парашут, но почувствува лекия тласък и падането изведнъж се забави. „Кон-Тики“ загуби хоризонталната си скорост и се носеше надолу с повече от хиляда километра в час. Всичко зависеше от това, какво ще се случи през следващите шестдесет секунди.

И вторият парашут се отвори. Фокън погледна през илюминатора над главата си и с голямо облекчение забеляза, че зад падащия кораб се надигаха облаци бляскава диря. В небето като огромно цвете, разпростряло се на хиляди кубически метри разстояние, се издуваше балон, който поемаше разрежения въздух. Скоростта на спускане намаля до няколко километра в час и се задържа така. Сега Фокън имаше много време. Цели дни щяха да минат, докато стигне повърхността на Юпитер.

Но рано или късно щеше да се добере дотам, дори и с нищо да не спомагаше за това. Балонът над главата му служеше за мощен парашут. Той нямаше подемна сила и не можеше да има, тъй като газът вътре в него и газът отвън беше еднакъв.

Реакторът заработи с характерния си малко неспокоен пукот, като изхвърляше нагоре струи топлина. След пет минути скоростта на спускането стана нула, след шест корабът започна да се издига. Според радиовисотомера той се бе установил на около четиристотин километра над повърхността, или по-скоро над онова, което минаваше за повърхност на Юпитер.

Само един вид балон може да действа в атмосфера от водород — най-лекият газ — и това е балон, изпълнен с горещ водород. Докато реакторът работеше, Фокън можеше да си остане горе, да се носи над

един свят, в който се вместиха стотина Тихи океана. След като пропътува около шестстотин милиона километра, най-после „Кон-Тики“ започна да оправдава името си — въздушен кораб, плаващ по течението в атмосферата на Юпитер.

Макар край него да се простираше един нов свят, мина повече от час, докато Фокън можа да разгледа пейзажа. Първо трябваше да провери всички системи в кабината, да изпробва поддават ли се на управление. Трябваше да разбере колко топлина ще е необходима, за да се издигне с желаната скорост, и колко газ да освободи при спускането. А преди всичко стоеше въпросът за стабилността на кораба. Трябваше да нагласи дължината на кабелите, свързващи кабината с огромния във форма на круша балон, да убие вибрациите и да постигне възможно най-плавен полет. Дотук му провървя. На тази височина вятърът беше устойчив и доплеровият механизъм отчиташе, че скоростта му по невидимата повърхност долу е триста и петдесет километра в час. Много скромно за Юпитер, защото тук е наблюдавана скорост над хиляда километра в час. Но, разбира се, не скоростта беше важна сега. Истинската опасност идеше от бурята. Попаднаше ли в нея, само опитът, умението и бързите реакции можеха да го спасят, а това не бяха неща, които се програмират с компютър.

Чак когато се убеди, че има пълен контрол над странния си летателен апарат, той отговори на повикванията от Центъра за управление. Тогава отпусна надлъжниците с измервателните уреди и устройството за атмосферни проби. Сега кабината заприлича на доста небрежно украсена елха, но продължаваше да се носи плавно от ветровете на Юпитер и да праща поток информация към записващите устройства на кораба на километри разстояние от нея. И най-после можа да се огледа...

Първото впечатление беше неочаквано, дори разочаровашо. Що се отнася до мащабите на нещата, то той така би могъл да лети и над най-обикновени земни облаци. Хоризонтът изглеждаше с нормални размери. Изобщо нямаше чувството, че се намира в свят, единадесет пъти в диаметър по-голям от неговия. Тогава погледна инфрачервения радар, който измерваше атмосферните пластове под него, и разбра, че това е просто зрителна измама.

Облаците изглеждаха на около пет километра под него, а в същност бяха на повече от шестдесет. И хоризонтът не беше на двеста

километра разстояние от кораба, както му се струваше, а на две хиляди.

Кристалната повърхност на водородно-хелиевата атмосфера и огромните криви по планетата съвсем го бяха заблудили. Да се определят разстоянията тук беше по-трудно дори отколкото на Луната. Всяко нещо, което видеше, трябваше да се увеличава поне десет пъти.

Проста работа и не биваше да го изненадва. Въпреки това тя силно го смути. Имаше чувството, че не Юпитер е огромна планета, а че той се е смалил десет пъти от нормалните си размери. Може би с времето щеше да свикне и с нечовешките мащаби на тоя свят, но сега, щом се загледаше в невероятно далечния хоризонт, той получаваше усещането, че душата му се пронизва от вятър, по-студен и от атмосферата навън. И противно на всичките му доводи, които изтъкваше преди, тук навярно наистина не беше за хора. А можеше той да е първият и последният, проникнал през облаците на Юпитер.

Небето беше почти черно, ако не бяха няколкото перести облаци на двайсетина километра над него. Там, горе, на границата с Космоса беше студено, но с намаляване на височината се увеличаваше и налягането, и температурата. На нивото, където се носеше „Кон-Тики“, сега температурата достигаше петдесет градуса под нулата, а налягането — пет атмосфери. Сто километра по-ниско щеше да стане горещо както при екватора на Земята, а налягането — както на дъното на най-дълбокото море. Идеални условия на живот...

Една четвърт от краткия ден на Юпитер вече отминаваше. Слънцето беше извървяло половината си път, но светлината върху ненакъсания пейзаж от облаци имаше особен мек отблясък. Шестстотинте хиляди километра, които оставаха, отнемаха на слънцето цялата му сила. Въпреки ясното небе Фокън установи, че непрекъснато има чувството за един много мрачен ден. Когато паднеше нощта, тъмнината щеше да настъпи бързо. Макар все още да беше утро, във въздуха се усещаше есенен полумрак. А есента, разбира се, никога не идваше на Юпитер. Тук нямаше сезони.

„Кон-Тики“ се спусна точно в центъра на тропическата зона — най-малко живописното място на планетата. Морета от облаци, което достигаше чак хоризонта, беше в леко оранжева багра. Нямаше го нито жълтото, нито розовото, нито дори червеното, опасващи Юпитер на по-високи ширини. И самото Голямо червено петно — най-

грандиозната особеност на планетата — се намираше хиляди километри на юг. Съблазнително бе да се спусне там, но южните тропически смущения бяха необикновено активни, а скоростта на течението достигаше хиляда километра в час. Да се навира във водовъртежа на неизвестни сили беше все едно сам да си търси белята. Голямото червено петно и неговите загадки трябваше да почакаат други експедиции.

Слънцето, което тук се движеше два пъти по-бързо по небето, отколкото на Земята, сега приближаваше залеза си и огромният сребърен балдахин на балона го заслони. „Кон-Тики“ продължаваше да се носи бързо и плавно с неизменната скорост от триста и петдесет километра в час, но само радарът отчиташе това. Нима тук винаги е толкова спокойно, питаше се Фокън. Излиза, че учените, които така компетентно говореха за безветрените зони на Юпитер и определяха екватора като най-тихото място, в края на краищата са знаели какво говорят. Към всички тези предсказания той се беше отнесъл много скептично и се съгласи с един необикновено скромнен изследовател, който направо заяви:

— Няма специалисти по Юпитер!

Да, но до края на днешния ден вече ще има един.

Ако успееш да оцелееш дотогава.

4. ГЛАСОВЕТЕ НА ДЪЛБИНИТЕ

Първия ден щастието му се усмихна. На Юпитер сега беше толкова тихо и спокойно, колкото преди години, когато двамата с Уебстър се носеха над равнините на Северна Индия. Фокън имаше време да усъвършенствува новите си умения и „Кон-Тики“ сякаш стана част от него. За такъв късмет той дори не смееше да помисли и се зачуди каква ли цена ще трябва да плати за него.

Петте часа на деня почти отминаха, облаците долу се покриха със сенки и това им придаваше една плътна масивност, каквато не притежаваха, когато слънцето беше високо. Багрите па небето бързо изчезнаха. Само на запад постоянно засилващ се пурпур опасваше хоризонта. Над този пурпур се намираще тънкият сърп на една от най-близките луни, бледа и студена, на фона на пълния мрак.

Със скорост, доловима с просто око, слънцето се спускаше от другия край на Юпитер на около триста километра от кораба. Показаха се множество звезди, а сред тях красивата вечерница — Земята, на самата граница на здрача, за да му напомня колко е далече от дома. И тя следваше Слънцето на запад. Първата нощ на човека на Юпитер започна.

С настъпването на мрака дойде и спускането на „Кон-Тики“. Слабите слънчеви лъчи вече не нагриваха балона и той загуби част от подемната си сила. Фокън не направи нищо, за да я увеличи. Очакваше това. Беше планирал спускането.

До невидимите облаци оставаха около петдесет километра и до полунощ той щеше да ги стигне. Те ясно се отразяваха на инфрачервения радар, който съобщаваше, че освен обичайните водород, хелий и амоняк в тях се съдържа и богата гама от сложни въглеродни съединения. Какво ли не биха дали учените за малко проби от това пухкаво розово вещество, макар че атмосферните сонди събраха няколко грама от него, но те само раздразниха апетитите им. Половината от основните молекули на живота бяха тук, носеха се високо над повърхността на Юпитер. А щом има храна, възможно ли е

да няма кой да я ползува? На този въпрос вече повече от сто години никой не можеше да отговори.

Инфрочервените лъчи се спираха от облаците, но микровълновият радар минаваше през тях и ги показваше слой след слой чак до скритата от погледа повърхност на планетата, почти четиристотин километра надолу. От нея го отделяха огромните налягания и температури. Дори и робот не е стигал дотам невредим. Ето я, примамлива и недостижима в дъното на екрана, малко неясна, със зърнеста структура, която съоръженията на Фокън не можеха да разгадаят.

Един час след залез слънце той пусна първата сонда. Тя бързо падна през началните стотина километра, после се понесе из поплътната атмосфера, като връщаше поток радиосигнали, а той ги предаваше на Центъра за управление. До изгрев слънце нямаше какво да прави, освен да следи за скоростта на спускането, да предава данни от приборите и да отговаря на евентуални запитвания. Докато се движеше в такова устойчиво течение, „Кон-Тики“ нямаше нужда от специално наблюдение.

Точно преди полунощ на дежурство в Центъра застъпи една жена и му се представи с неизменните за случая шеги. Десет минути покъсно тя пак се обади, но гласът ѝ беше сериозен и възбуден.

— Хауърд, слушай на четиридесет и шести канал, голяма работа!

— Четиридесет и шести канал ли?

Имаше толкова много телеметрични канали, че той знаеше номерата само на най-важните, но щом завъртя ключа, позна канала. Попадна на сигнал от сондата, която се носеше на повече от сто километра под него в една атмосфера почти с плътността на водата.

Най-напред чу само лекото свистене на някакъв странен вятър, духащ от мрака на този невероятен овят. После на фона на този шум бавно се откри отекваща вибрация, която все повече се засилваше подобно ударите на гигантски барабан. Звукът беше толкова нисък, че той не само се чуваше, той се чувствуваше. Ударите постепенно увеличаваха честотата си, но височината на тона не се промени. Сега той представляваше бърза, почти ултразвукова пулсация. После изведнъж по средата на вибрацията звукът престана толкова внезапно, че мозъкът не можеше да приеме тишината и паметта продължаваше да произвежда неуловимо ехо някъде дълбоко в съзнанието.

Такъв необикновен звук Фокън никъде не бе чувал, дори сред многобройните шумове на Земята. Не можеше да си представи кое природно явление би било в състояние да го породи. Той не приличаше на рева нито на едно животно, дори на рева на огромните китове...

Отново се чу по същия начин. Но сега Фокън го очакваше и засече дължината му — от първото слабо пулсиране до заключителното кресчендо — точно десет секунди.

И този път имаше истинско ехо, много слабо и далечно. Вероятно то идваше от някой отразяващ слой дълбоко в многопластовата атмосфера, а можеше и да е от друг, по-далечен източник. Фокън почака ехото да се повтори, но това не стана.

От Центъра за управление реагираха бързо и го помолиха незабавно да пусне друга сонда. С два микрофона вече можеше да се открие приблизително мястото на звуковия източник. Колкото и да бе странно, външните микрофони на „Кон-Тики“ улавяха само шума на вятъра. Тътенът, какъвто и да бе той, сигурно е бил спрял от отразяващите атмосферни слоеве и се е пръснал далече долу.

Скоро се разбра, че сигналите идваха от източници на около две хиляди километра от кораба. По разстоянието с нищо не можеше да се определи силата им. В земните океани например съвсем слаби звуци можеха да преминат дълъг път. А колкото до предположението, че можеше да ги издават живи същества, главният екзобиолог бързо го отхвърли.

— Ще бъда много разочарован — заяви доктор Бренър, — ако там не се открият микроорганизми или растения. Но животни не може да има, защото липсва свободен кислород. Всички биохимически реакции на Юпитер би трябвало да бъдат нискоенергийни. Едно активно същество просто няма откъде да черпи достатъчно енергия за жизнените си функции.

Фокън се чудеше дали пък не е така. И по-рано бе чувал този аргумент, но се въздържа от заключения.

— Във всеки случай — продължи доктор Бренър — някои от звуковите вълни са дълги стотина метра. Дори животно с размерите на кит не може да ги породи. Произходът им трябва да се търси в природата.

Да, това изглеждаше правдоподобно и физиците сигурно щяха да стигнат до някакво обяснение. Но какво ли би направил един сляп

чуждоземен, когато чуе такива звуци, застанал край бурно море, гейзер, вулкан или водопад? Най-вероятно е да ги припише на някой огромен звяр.

Един час преди изгрев слънце гласовете от дълбините замряха и Фокън се зае с подготовката за началото на втория си ден тук. Сега „Кон-Тики“ се намираще само на около пет километра над най-близкия слой облаци. Външното налягане се беше покачило на десет атмосфери, а температурата беше тропическа — тридесет градуса. Тук без никакво съоръжение човек би се чувствувал по-добре, отколкото с дихателен апарат с подходяща смес от хелий и кислород.

— Имам хубави новини за вас — докладваха от Центъра призори. — Облаците се разпръскват. След час ще имате частично изясняване, но внимавайте за вятъра.

— Вече забелязвам — отвърна Фокън. — Докъде ще мога да виждам?

— Поне на двайсетина километра, до следващата термична граница. Тези облаци са плътни и не се разпръскват.

И там за мен е недостъпно, помисли си Фокън. Температурата сигурно е над хиляда градуса. За пръв път един въздухоплавател трябва да се тревожи не за онова, което е над главата му, а под него.

Десет минути по-късно видя това, което Центърът от своето поизгодно положение вече беше забелязал. Цветът край хоризонта се промени, облакът стана раздърпан, неравен, сякаш нещо го бе разкъсало. Той включи малката атомна пещ и „Кон-Тики“ набра още височина, за да му осигури по-добър поглед върху нещата.

Небето под него бързо се проясняваше, като че нещо разтапяше плътната завеса. Пред очите му се откриваше бездна. А след миг той плаваше над края на облачния каньон, дълбок двадесетина километра и широк стотина.

Под него се простираше нов свят. Юпитер бе отметнал един от множеството си воали. Вторият слой облаци, недостижим далече долу, беше по-тъмен от предишния. Почти оранжеворозов, със странни островчета от керемиденочервено. Овални островчета, разположени по посока на взелия в момента надмощие вятър — изток-запад. Те бяха стотици с почти еднакви размери и напомняха на Фокън пухкавите кълбовидни облачета на земното небе.

Той намали подезната сила и „Кон-Тики“ започна да се спуска към разтворилата се бездна. Тогава забеляза снега.

Във въздуха се образуваха бели снежинки и бавно се носеха надолу. А беше твърде топло за сняг, във всеки случай на тази географска ширина нямаше и следа от вода. Нещо повече, докато падаха в бездната, снежинките нито блестяха, нито светеха на слънцето. А когато след малко няколко от тях кацнаха на приборите отвън, пред централния илюминатор, той видя: те бяха сивобели, непрозрачни, съвсем некристални и много големи, няколко сантиметра големи, приличаха на восък и Фокън си помисли, че те наистина са от восък. В атмосферата край него се извършваше някаква химическа реакция, чрез която се втечняваше носещият се из въздуха на Юпитер въглеродород.

Стотина километра напред в облачния слой ставаше нещо обезпокоително. Малките червени овални форми се заблъскаха и започнаха да се подреждат в спирала — познатата схема на циклона, толкова обикновено нещо в земната метеорология. Вихърът се формираше с изумителна бързина. Ако пред себе си имаше буря, чакаше го голяма беда, помисли си Фокън.

И тогава безпокойствието му се смени с учудване и страх. Не, това, което се зараждаше на пътя му, съвсем не беше буря. От облаците изникваше нещо огромно, нещо дълго километри. Успокоителната мисъл, че то също е облак, буреносен облак, формиращ се в пониските атмосферни слоеве, трая само няколко секунди. Не, не, това бе нещо солидно. То се изтласкваше пред розовооранжевото покривало като изникващ от дълбините айсберг.

Айсберг, плаващ във въглерод ли? Невъзможно, разбира се, а може би аналогията не бе чак толкова далечна. Щом нагласи телескопа към загадъчното образование, Фокън видя, че то представляваше белезникава кристална маса с червени и кафяви жилки. И заключи, че това е същото вещество, от което са съставени падащите край него снежинки — цяла планина от восък. Но скоро разбра — тя не е компактна, както си мислеше. По краищата непрекъснато се рушеше и деформираше...

— Зная какво е това — доложи той в Центъра за управление, който през последните няколко минути непрекъснато му задаваше

тревожни въпроси, — огромната маса от мехури е някакъв вид пяна. Въглеродородна пяна. Нека химиците... Не, почакайте малко.

— Какво има? — запитаха от Центъра за управление. — Какво има?

Той не откликна на неистовите призови от Космоса и съсредоточи цялото си внимание върху това, което показваше телескопа. Трябваше да бъде сигурен. Сгрешеше ли, щеше да стане за посмешище на цялата Слънчева система.

После се отпусна, погледна часовника и изключи отегчителния глас от Центъра.

— Ало, Центъра за управление — каза той. — Говори Хауърд Фокън от кораба „Кон-Тики“. Ефемерно време деветнадесет часа, двадесет и една минута и петнадесет секунди. Нула градуса и пет минути северна ширина. Дължина сто и пет градуса и четиридесет и две минути. Първа система. Кажете на доктор Бренър, че на Юпитер има живот. И то огромен...

5. КОЛЕЛАТА НА ПОСЕЙДОН

— Много ще се радвам, ако не изляза прав — бодро отвърна по радиото доктор Бренър. — Природата винаги поднася изненади. Не сваляй дългофокусната камера от обекта и ни дай възможно най-стабилна картина.

Нещата, които се движеха надолу-нагоре по восъчните склонове, все още се намираха много далече от Фокън, за да може да различи подробности, но сигурно бяха много големи, за да се виждат от такова разстояние. Почти черни, наподобяващи върхове на стрели, те маневрираха, като бавно се извиваха и много приличаха на гигантски манта — скатове, които плуваха над някакъв тропически риф.

А може би бяха небесни крави в облачните пасища на Юпитер, защото, изглежда, се хранеха от тъмните кафяво-червени жилки, които пробягваха като пресъхнали речни корита по склоновете на плаващите урви. От време на време някоя от тях се спущаше стремглаво в планината от пяна и съвсем изчезваше от погледа.

„Кон-Тики“ се движеше бавно с известна почит към облачния слой долу. Щяха да минат най-малко три часа, преди да се намери над тези ефемерни хълмове. Той се надбягваше със Слънцето. Надяваше се, че преди падането на мрака ще успее добре да разгледа не само мантиите, както той ги нарече, но и крехкия пейзаж, над който се носеха.

Проточиха се три дълги часа. През цялото време той държеше външните микрофони на пълна мощност, защото си мислеше дали тук не се намираха източниците на нощния тътен. Наистина мантиите бяха твърде големи, за да го породят. Щом направи прецизни измервания, той откри, че само размахът на крилата им бе почти сто метра. Това бе три пъти повече от дължината на най-големия кит, но се съмняваше теглото им да надхвърля няколко тона.

Половин час преди изгрев слънце „Кон-Тики“ се намираще почти над „планините“.

— Не — каза Фокън в отговор на повторните запитвания от Центъра за управление относно мантите. — Все още не реагират на моето присъствие. Според мен не са разумни същества. Приличат на безобидни тревопасни. Дори да се опитат да ме подгонят, сигурен съм, няма да стигнат моята височина.

И все пак той беше малко разочарован, че мантите не проявяваха и най-слаб интерес към него, докато плаваше над пасищата им. Може би нямаше как да доловят присъствието му. Когато ги разгледа и засне през телескопа, той не видя и наченки от сетивни органи. Съществата бяха просто огромни черни делтаплани, люлеещи се над хълмове и поля, в действителност малко по-плътни от облаците на Земята. И макар да изглеждаха внушителни, той разбираше: стъпи ли някой върху тези бели планини, ще се сгромоляса през тях, сякаш са от цигарена хартия.

Наблизо видя безчет малки клетки или мехури, от които се образуваха тези планини. Някои бяха много големи, до един метър в диаметър, и Фокън се чудеше в какъв дяволски казан е врял този въглеродород. Изглежда, в атмосферата на Юпитер имаше толкова химически продукти, колкото са необходими да задоволят всичките нужди на Земята за един милион години.

Краткият ден почти си беше отишъл, когато той премина над гребена на осъчните хълмове и светлината бързо угасваше по ниските им склонове. Оттук, откъм западната страна, нямаше манти и релефът незначително защо изглеждаше съвсем друг. Пяната, оформена на дълги равни тераси, наподобяваше вътрешността на лунен кратер. Дори си представи, че тези тераси са гигантски стъпала към скритата повърхност на планетата.

А на най-ниското стъпало, точно над извиващите се облаци, които планината беше разместила, издигайки се нагоре в небето, се открояваше груба овална маса, два-три километра в диаметър. Тя трудно се различаваше, защото беше малко по-тъмна от сивкавата пяна, върху която се намираще. Първата мисъл на Фокън беше, че наблюдава гора от хилави дървета, наподобяващи гигантски гъби, никога невиджали слънцето.

Да, това сигурно е гора. Той видя стотици тънки стволове, подаващи се от бялата осъчна пяна, където бяха посадени. Но те се намираха изумително близко един до друг, между тях нямаше почти

никакво разстояние. А може би не беше гора, а едно единствено дърво от рода на източните огромни многостволни баняии. Веднъж Фокън видя на остров Ява банан сто и петдесет метра в диаметър. Но това чудовище тук беше поне десет пъти по-голямо.

Светлината почти изчезна. Облачният пейзаж стана пурпурен от отразените слънчеви лъчи, а след няколко секунди това също трябваше да изчезне. И в последния просвет на своя втори ден на Юпитер Хауърд Фокън видя, или поне така му се стори, нещо, което хвърляше най-мрачно съмнение върху тълкуването му за белите овални форми.

Ако слабата светлина не го мамеше, стотиците тънки стволоче се люлееха напред-назад в пълен синхрон като широки водорасли по големи вълни.

А и дървото вече не беше там, където го видя първия път.

— Жалко — съобщи Центърът за управление веднага след залез слънце. — Но според нас до един час ще започне изригването на „Бета“. Вероятност седемдесет процента.

Фокън бързо погледна картата. „Бета“, Юпитер, сто и четиридесет градуса ширина, сега се намираше на тридесет хиляди километра от него далече зад хоризонта. Макар мощността на изригването да достигаше до десет мегатона, вулканът беше толкова далече, че ударната му вълна не можеше да представлява сериозна опасност. Друг въпрос беше радиобурята, която щеше да предизвика.

Взривове в декаметров диапазон, при които Юпитер понякога ставаше най-мощният източник на радиоизлъчвания по цялото небе, бяха открити още през петдесетте години на двадесети век и безкрайно озадачиха астрономите. Сега, след повече от един век, истинската причина за тях още си оставаше загадка. Симптомите се изясниха, но обяснение нямаше.

Теорията за „вулкана“ устоя проверката на времето, макар никой да не си въобразяваше, че на Юпитер тази дума има същото значение, както на Земята. В най-ниските атмосферни слоеве, може би дори на самата повърхност на планетата, на равни интервали, понякога няколко пъти на ден се извършваха титанични изригвания. Огромен стълб газ, висок над хиляда километра, се устремяваше нагоре, сякаш твърдо решен да излети в Космоса. Той нямаше никакви шансове срещу най-мощното гравитационно поле в Слънчевата система. И все пак част от

него, някакви си няколко милиона тона, обикновено успяваше да достигне йоносферата. И тогава започваше този ад.

Пред гравитационните пояси около Юпитер земните изглеждаха нищожни. А когато издигащият се газов стълб направеше късо съединение, полученият електрически заряд беше милиони пъти по-голям от заряда на която и да е земна мълния. Той изпращаше колосален гръм във вид на радиошум, който се разливаше по цялата Слънчева система, а и извън нея, чак до звездите.

Установи се, че радиоизригванията идваха от четири основни зони на планетата. Може би там имаше неустойчиви места, от време на време пропускащи огъня от недрата навън. Учените на Ганимед, най-големият от спътниците на Юпитер, мислеха, че ще могат да предсказват декаметричната буря. Но техните прогнози щяха да са толкова точни, колкото прогнозите за времето от началото на ХХ век.

Фокън не знаеше да се радва ли, или да се страхува от една радиобуря. Наистина тя щеше да е много ценна за мисията му, ако успееше да оцелее. Курсът на полета беше така планиран, че той да остане колкото е възможно по-далеч от основните центрове на атмосферни смущения, особено от най-активния — вулкана „Алфа“. Но такъв му беше късметът — застрашаващият го „Бета“ беше най-близкият до него. Надяваше се, че разстоянието, равно на три четвърти от земната окръжност, щеше да се окаже безопасно.

— Вероятност деветдесет процента — обявиха от Центъра с отчетлив и напрегнат глас. — И забрави този час. Ганимед смята, че изригването ще започне всеки момент.

Операторът още не беше свършил и стрелката на уреда за магнитното поле се качи най-високо на скалата. Но преди да закове, тя се върна и започна да пада така бързо, както се беше покачила. Далече от него, хиляди километри надолу с титанична сила нещо разтърси разтопеното ядро на планетата.

— Ето, изригва — обадиха се от Центъра.

— Вече знам, благодаря. Кога ще връхлети бурята отгоре ми?

— Началото можеш да очакваш след пет минути. Върха след десет.

Далеч край хоризонта стълб от газ, широк колкото Тихия океан, се издигаше в Космоса със скорост хиляди километри в час. Гръмотевичните бури в по-долните пластове на атмосферата вече щяха

да се разбушуват, но те не бяха нищо в сравнение с мощта, която щеше да се разяри, когато достигнат радиационния пояс и излишните електрони започнат да се стоварват върху планетата.

Фокън се залови да прибира всички инструменти извън кабината. Други предпазни мерки не можеше да вземе. Ударната вълна щеше да го достигне след четири часа, но радиосигналът се движеше със скоростта на светлината и щеше да дойде за една десета от секундата след взрива.

Проверявайки целия спектър от честоти, радиоприемникът не показва нищо необикновено, само нормалната каша от атмосферни смущения. И тогава Фокън забеляза, че нивото на шума започва бавно да пълзи нагоре. Експлозията набираше мощност.

От такова разстояние не очакваше да види нещо. Но изведнъж над хоризонта на изток затанцува някакъв отблясък от светкавица. И едновременно половината от електрическата верига изключи от главното табло. Светлината угасна, всички канали за връзка замряха.

Опита се да се раздвижи, но не можа. Обхваналата го парализа не беше само психическа. Изглежда, бе загубил пълен контрол върху крайниците си и усещаше нещо болезнено и парещо по цялото си тяло. Невъзможно бе електрическото поле да е проникнало през бронираната кабина. Но над таблото имаше трептящо сияние и той чу характерно прашене като при освобождаване на заряд.

След цяла поредица резки трясъци аварийната система заработи, предпазителите за свръхнатоварване се включиха сами. Лампите пак светнаха и парализата на Фокън премина така бързо, както и беше настъпила.

След като погледна таблото и се увери, че цялата електрическа верига отново работи нормално, той бързо се придвижи до илюминаторите.

Нямаше нужда да включва контролните лампи — кабелите, на които висеше кабината, като че горяха. От основния подемен пръстен до пояса на гигантския балон се проточваха в мрака ярки синкави ивици светлина. А край няколко от тях бавно се търкаляха ослепителни огнени кълба.

Гледката беше толкова странна и красива, че човек трудно можеше да предугади опасност в нея. Малко хора са виждали кълбовидна мълния от такова близко разстояние. А и да са виждали,

никой не е оцелял, ако е трябвало да лети в земната атмосфера в напълнен с въглерод балон. Спомни си ужасната гибел на „Хинденбург“, унищожен през 1937 година от една случайна искра при спускане в Лейкхърс. А толкова често го бе правил преди. Страшните стари филмови кадри изникнаха в паметта му. Но такова нещо тук не можеше да се случи, въпреки че сега в балона над главата му имаше повече въглерод, отколкото в последните целелини. Трябва да минат милиарди години, преди човек да успее да запали огън в атмосферата на Юпитер.

Със звук, наподобяващ пърженето на месо в горещо олио, каналът на микрофонната връзка се съживи.

— Ало, „Кон-Тики“, чуваш ли ме? Чуваш ли ме?

Думите идваха отсечени и изкривени, но се разбираха.

Настроението на Фокън се повиши — беше възстановил контакт със света на хората...

— Чувам ви — отвърна той. — Истински електрически спектакъл, но повреди няма. Засега.

— Благодаря. Вече мислехме, че сме те загубили. Моля, провери телеметричните канали — трети, седми, двадесет и шести. Нагласи и втората камера. Резултатите от външните проби на йонизацията нещо не ми се виждат много приемливи...

Фокън неохотно откъсна очи от пленителните фойерверки около „Кон-Тики“. Но от време на време пак поглеждаше през илюминаторите. Първо изчезна кълбовидната мълния. Огнените топки бавно се разширяваха, достигаха критични размери и спокойно се взривяваха. Дори час по-късно около всички издадени метални части от външната страна на кабината още имаше слабо сияние, а шумът в радиовръзката продължи и след полунощ.

Останалата част от нощта мина без каквито и да е събития. Едва призори Фокън видя нещо и тъй като то идваше от изток, прие го за първия признак на изгрева. Но после разбра, че до изгрева оставаха още десет минути, а появилото се на хоризонта зарево се местеше към него, местеше се дори докато той го наблюдаваше. То бързо се отдели от звездната дъга, бележеща края на планетата, и Фокън забеляза една сравнително тясна и много рязко очертана лента. Като че ли под облаците се движеше лъч от огромен прожектор.

Може би на стотина километра от първата напредваща светлинна лента успоредно със същата скорост се задаваше друга. А зад нея още една и още една, и така, докато цялото небе затрептя от редуващи се светли и тъмни пространства.

Фокън мислеше, че е свикнал на всякакви чудеса и му се струваше невъзможно такъв чист и беззвучен блясък да крие в себе си и най-малката опасност. Но всичко беше така изумително и неочаквано, че той усети вледеняващ страх в душата си. И кой би могъл да наблюдава подобна гледка, без да се чувствава нищожен в присъствието на сили извън неговите представи? Възможно ли беше в края на краищата на Юпитер да има не само живот, но и разум? Разум, който вероятно едва сега щеше да реагира на чуждото присъствие.

— Да, виждаме — обади се Центърът за управление с глас, който прозвуча като ехо на собственото му благоговение. — Нямаме представа какво е това. Стой така. Ще се свържем с Ганимед.

Картината бавно избледняваше. Лентите, идващи далече от хоризонта, ставаха все по неясни, сякаш пораждащата ги енергия бе започнала да се изчерпва. След пет минути всичко свърши. Последният слаб светлинен импулс трепна на западното небе и изчезна. Отмирането му остави у Фокън непреодолимото чувство на облекчение. Гледката бе толкова хипнотизираща и тревожна, че ако искаше да запази душевния си покой, човек трябваше дълго да я съзерцава.

Беше поразен по-силно, отколкото можеше да допусне. Електрическата буря разбираше, но това тук оставаше напълно необяснимо.

Центърът мълчеше. Фокън знаеше, че сега всички информационни блокове на Ганимед бяха в ход, тъй като и хора, и компютри търсеха отговор на въпроса. И не установеха ли там нещо, трябваше да повикат Земята. А това означаваше почти един час забавяне. Възможността дори Земята да не е в състояние да помогне, бе нещо, за което не искаше и да си помисли.

Гласът на Центъра го зарадва както никога досега. Най-после доктор Бренър влезе във връзка и заговори с явно облекчение, макар и глухо, като човек, който току-що е преживял голям шок.

— Ало, „Кон-Тики“, разрешихме въпроса, но още не можем да повярваме. Това, което виждаме, е биолуминесценция и много прилича

на светлината, излъчвана от микроорганизмите в тропическите морета на Земята. Тук те са в атмосферата, а не в океана, но принципът е същият.

— Образът беше толкова правилен, като изкуствен. — възпротиви се Фокън, — и се простираше на стотици километри.

— Дори повече, отколкото можеш да си представиш. Ти наблюдава само част от него. Целият образ беше петстотин километра широк и приличаше на въртящо се колело. Ти видя само спиците, които се носеха край тебе със скорост около километър в секунда.

— В секунда ли? — не се сдържа Фокън да го прекъсне. — Нито едно животно не може да се движи с такава скорост.

— Не може, разбира се. Сега ще ти обясня. Това, което видя ти, беше породено от ударната вълна на вулкана „Бета“ и се движеше със скоростта на звука.

— А какво ще кажеш за образа? — настоя Фокън.

— Да, ето какво е най-учудващото. Много рядко явление, но подобни светлинни колела, само че хиляда пъти по-малки, са наблюдавани в Персийския залив и Индийския океан. Чуй това: корабът „Патна“ на компания от Британска Индия, Персийски залив, май, 1880 година, 11 часа и 30 минути сутринта — „огромно светещо колело се въртеше така, че спиците му сякаш докосваха кораба. Спиците бяха 300–400 метра дълги... Всяко колело се състоеше от около шестнадесет спици...“ А ето и още едно съобщение от Оманския залив с дата 23 май 1906 година: „Ярката луминесценция бързо ни застигаше, като отделяше на запад един след друг строго очертани светлинни лъчи подобно лъчите от прожектора на някой военен кораб... Наляво от нас се образуваше гигантско огнено колело със спици, които се губеха в далечината. Колелото се въртя две-три минути...“ Компютърът изрови от архивите на Ганимед около петстотин такива случая и щеше да изпише на екрана всички, ако не бяхме го спрели навреме.

— Убедихте ме, но още съм изумен.

— И нищо чудно. Пълното обяснение на това явление беше разработено едва в края на ХХ век. Изглежда, светлинните колела са резултат от подводни земетръси и винаги се появяват в плитките води, където ударната вълна може да се отрази и да породии стоящи вълни. Понякога като ленти, друг път като въртящи се колела. „Колелата на

Посейдон“, така ги нарекоха. Накрая теорията беше потвърдена от подводните експлозии и от снимките, направени чрез спътници. Кой би повярвал на такова нещо?

Ето какво било, помисли се Фокън. Когато изригването стигнало кулминацията си, вулканът „Бета“ сигурно е изпратил ударни вълни във всички посоки — и през сгъстения газ в ниските атмосферни слоеве, и през здравето тяло на самия Юпитер. Срещайки се и пресичайки се, на места тези вълни намалявали, другаде се засилвали и, изглежда, цялата планета е зазвучала като камбана.

Но обяснението не унищожи чувството му на учудване и благоговение. Никога нямаше да забрави трепкащите ленти светлина, които се надбягваха в недостижимите дълбини на Юпитерианската атмосфера. Имаше усещането, че се намира не просто на една необикновена планета, а в едно омагьосано царство между митичното и реалното. В един свят, където абсолютно всичко можеше да се случи и никой не можеше да предвиди какво ще му донесе бъдещето.

А му предстоеше още един ден тук.

6. МЕДУЗА

Когато най-сетне зората настъпи, времето внезапно се промени. „Кон-Тики“ се движеше сред виелица. Восъчните снежинки падаха толкова нагъсто, че видимостта намаля до нула. Фокън започна да се тревожи за нарастващото натоварване върху кораба. После забеляза как всички снежинки, попаднали върху илюминатора, бързо изчезваха. Непрекъснато излъчваната от „Кон-Тики“ топлина веднага ги караше да се изпаряват.

Ако летеше над Земята, щеше да се тревожи и от възможността за катастрофа. Тук поне от това нямаше опасност. Планините на Юпитер се намираха на стотици километри под него. А колкото до плаващите острови от пяна, то да се удари в тях вероятно щеше да е все едно да се зарие в леко втвърдени сапунени мехури.

Въпреки това той включи хоризонталния радар, напълно ненужен до този момент. Досега беше използвал само вертикалния лъч, за да определя разстоянието до невидимата повърхност на планетата. И ето друга изненада.

Огромният сектор от небето пред него беше осеян с десетки силни и ясно отекващи ехо-сигнали, напълно изолирани един от друг и очевидно висящи неподдържани в Космоса. Фокън си спомни една фраза, използвана от първите авиатори, за да опишат риска в професията: „Облаци, съставени от камъни“. Чудесно описание за това, което, изглежда, лежеше по пътя на „Кон-Тики“.

Тревожна картина. Фокън пак си каза: „Твърдо нещо не би могло да се движи в тази атмосфера. Вероятно става дума за някакво странно метеорологично явление. Във всеки случай най-близкото ехо идеше от около двеста километра разстояние.“

Той докладва в Центъра, но не получи обяснение. Успокоиха го с вестта, че след тридесет минути корабът ще излезе от вихрушката.

Но за силния насрещен вятър, който внезапно поде „Кон-Тики“ и го понесе почти под прав ъгъл към предишния му курс, никой не го предупреди. Сега Фокън се нуждаеше от цялото си умение, трябваше

да използва докрай и малката си власт над управлението на тромавия апарат, за да не се преобърне. След няколко минути той вече се носеше на север с петстотин километра в час. После бурята спря така внезапно, както и започна. И той продължи да се движи с висока скорост, но в спокойно небе. А може би бе попаднал в Юпитеровия еквивалент на атмосферен поток.

Снежната буря престана и той видя какво му готвеше Юпитер сега.

„Кон-Тики“ навлезе във фунията на огромен вихър, около хиляда километра в диаметър. Балонът се носеше по наклона на стената от облаци. Слънцето грееше в чистото небе горе, а далече долу огромната дупка се връзваше в атмосферата до неизвестни дълбини, докато достигнеше неясното дъно, където почти непрекъснато просветваха мълнии.

Макар корабът да се спускаше много бавно и да не го грозеше неочаквана опасност, Фокън увеличи притока на топлина към обшивката на „Кон-Тики“, докато го стабилизира. Едва тогава изостави фантастичния спектакъл навън и пак се върна към радара.

Сега най-близкото ехо идваше от около четиридесет километра разстояние. Скоро разбра, че всички сигнали се бяха разпределили по стените на вихъра, движеха се с него, очевидно хванати във въртопа като самия „Кон-Тики“. Фокън нагласи телескопа по данните на радара и пред погледа му се появи странен пъстър облак, който изпълни почти цялото му зрително поле.

Трудно се наблюдаваше, защото облакът беше малко по-тъмен от общия фон на въртящата се стена от мъгла. Чак след няколко минути, вторачен в него, Фокън разбра, че веднъж вече е виждал подобно нещо.

Първия път това нещо пълзеше по плаващата планина от пяна и той го взе за огромно множество дърво. Сега можеше да определи истинските му размери и цялата му сложност и да му даде подходящо название, отговарящо на образа му. То изобщо не приличаше на дърво, а на медуза, на медуза от рода на онези, които човек може да види как влачат дългите си пипала и бавно се носят в топлите водовъртежи на Гълфстрийм.

Тази медуза беше над километър и половина в диаметър, а десетките ѝ покращащи се пипала достигаха стотици метри дължина.

Те се люшкаха бавно напред-назад в идеална съгласуваност, като всеки отделен замах продължаваше около минута, сякаш съществуващото тромаво гребеше в небето.

Другите сигнали бяха по-далечни медузи. Фокън нагласи телескопа към пет-шест от тях и не откри разлика нито във формата, нито в размерите. Изглежда, всички бяха от един вид. Но защо се въртяха лениво в тази почти хилядаки-лометрова орбита? Може би те се хранеха с атмосферен планктон, понесен от вихъра като самия „Кон-Тики“.

— Разбираш ли, Хауърд — това нещо там е около сто хиляди пъти по-голямо и от най-големия кит — заяви доктор Бренър, щом се съвзе от първоначалното изумление. — Дори ако то представлява само един чувал с газ, пак трябва да тежи един милион тона! Не мога да проумея как става обмяната на веществата у него. Сигурно за да се задържи във въздуха, са му нужни множество мегавата енергия.

— Но ако това е чувал с газ, защо така дяволски добре се лови от радара?

— Нямам представа. Можеш ли да се приближиш още?

Въпросът на Бренър не беше лишен от основание. Ако променеше височината и се възползуваше от разликата в скоростта на вятъра, Фокън можеше да се доближи до медузата, колкото си искаше. Но в момента предпочиташе да запази сегашното разстояние от около четиридесет километра и твърдо го съобщи.

— Разбирам какво имаш пред вид — отвърна Бренър малко неохотно. — Добре, да останем там, където сме в момента.

Това „да останем“ породило известен сарказъм у Фокън. Разликата от сто хиляди километра оказваше доста голямо значение за гледната точка на един човек.

През следващите два часа „Кон-Тики“ безпрепятствено се носеше в спиралата на големия въртоп, а Фокън изпробваше филтрите, контраста на камерите и се опитваше да получи по-ясен образ на медузата. Започна да си мисли дали тази сивкава окраска не бе някакъв вид камуфлаж. Може би тук медузата подобно на много животни на Земята се опитваше да се слее с околната среда. Това бе трик, използван и от преследвани, и от преследвачи.

Но към коя категория спадаше медузата? На този въпрос той едва ли щеше да намери отговор за краткото време, което му оставаше. Но

точно по пладне, без ни най-малко да го очакваше, отговорът дойде...

Като ескадрила старинни реактивни изстребители от мъглата, формираща стената на вихровата яма, изскочиха пет манти. Те летяха във формата на V и се носеха право към сивкавия облак на медузата. Несъмнено се готвеха да я атакуват. Беше се излъгал в предположението си, че са безобидни тревопасни.

Всичко ставаше така проточено, сякаш наблюдаваше забавени филмови кадри. Мантите се виеха във въздуха със скорост около петдесет километра в час. Сякаш цяла вечност мина, докато стигнаха медузата, която продължаваше да гребе невъзмутимо и дори намали скоростта си. Колкото и огромни да бяха, мантите изглеждаха дребни до чудовището, към което се приближаваха. И когато се спуснаха на гърба му, те заприличаха на птички, кацнали върху кит.

Ще може ли да се защити медузата, питаше се Фокън. Той не виждаше в каква друга опасност биха могли да изпаднат мантите, ако успееш да избягнат атаките на огромните тромави пипала. А може би медузата дори не ги забелязваше. Може би за нея те бяха незначителни паразити, както бълхите за кучето.

Но явно сега медузата се намираще в опасност. Мъчително бавно тя започна да се обръща като потъващ кораб. След десет минути кренът достигна четиридесет градуса, а заедно с това тя бързо губеше и височина. Невъзможно беше да не почувствува жалост към обсаденото чудовище, а у Фокън гледката предизвика и горчиви спомени. Падането на медузата по странен начин почти повтаряше последните минути на „Куин Елизабет“.

А знаеше, че съчувствията му не са насочени правилно. Висш разум можеше да се развие само сред хищниците, а не сред тия, които едва-едва се носят и си пасат във водата или във въздуха. Мантите бяха далеч по-близко в развитието си до него, отколкото тези чудовищни чували газ. И изобщо кой наистина би могъл да съчувствува на същество, сто хиляди пъти по-голямо от кит?

Тогава забеляза, че тактиката на медузата сякаш имаше някакъв ефект. Обезпокоени от бавното ѝ обръщане, мантите започнаха да излитат тежко от гърба ѝ като преситени лешояди, прекъснали пиршеството в разгара му. Но те не се отдалечиха много, а продължиха да се носят на няколко метра разстояние от все още потъващото чудовище.

Изведнъж се появи ослепителен блясък и едновременно с това трясък в приемника. Един от мантиите бавно се преметна през глава и се понесе надолу, като остави след себе си дълга дълга черен дим. Сходството с разбит самолет беше невероятно.

В същото време другите мантии рязко се отдалечиха от медузата, взеха да набират скорост, намалиха височината и само след няколко минути изчезнаха в облака, от които се бяха появили. А медузата, прекратила падането, започна да се търкаля обратно към хоризонта и скоро пак пое със спокойни движения, сякаш нищо не се бе случило.

— Чудесно — заяви доктор Бренър след миг напрегната тишина. — Електрическа защита, както у някои от нашите змиорки и скатове. Само че тук електричеството трябва да е било около един милион волта. Не видя ли някакви органи, които биха могли да произведат искрата? Нещо като електроди?

— Не — отвърна Фокън, след като нагласи телескопа на най-голямо увеличение. — Но тук има нещо странно. Виждаш ли образа на екрана? Сравни го с предишните снимки. Сигурен съм, че по-рано нямаше такова нещо.

Встрани от медузата се бе появила широка пъстра лента. Тя образуваше поразително правилна шахматна дъска, а всяко квадратче поотделно представляваше сложна плетеница от къси хоризонтални линии. Те бяха разположени на еднакви разстояния една от друга и образуваха колонки и редове, идеално подредени геометрически.

— Прав си — каза доктор Бренър с някакво благоговение в гласа. — Сега се е появило. Страхувам се да ти кажа какво мисля.

— Затова пък аз няма да загубя репутацията си, ако ти кажа, и най-малко репутацията си на биолог. Да ти изложа ли предположенията си?

— Карай нататък!

— Това е антенна решетка за метрови вълни като тези, които са се използвали в началото на XX век.

— Да, страхувах се, че точно това ще кажеш. Сега вече знаеш защо даде толкова силно ехо.

— Но защо се появи едва сега?

— Навярно като резултат от освободеното електричество.

— Току-що си помислих нещо — бавно рече Фокън. — Не допускаш ли, че медузата сега може да ни слуша?

— На тази честота ли? Съмнявам се. Това са метрови, не декаметрови антени, ако съдим по размерите. Хм... ама че идея!

Доктор Бренър замълча. Явно мислите му приеха нова насока. След малко продължи:

— Обзалагам се, че са настроени да приемат радиовълни. Това е нещо, което природата не е извършила на Земята... Имаме животни със сонарни и дори електрически сетивни органи, но нито едно същество не приема радиовълни. А и защо е необходимо при толкова много светлина.

— Но тук нещата са други. Юпитер е наситен с радиоизлъчвания. Тази енергия си заслужава да бъде използвана, дори да бъде складирана. Може би нещото там е плаваща електростанция.

В разговора се намеси нов глас.

— Говори ръководителят на полета. Всичко това е много интересно, но имаме далеч по-важен въпрос за решаване. Разумно същество ли е това? Ако е така, трябва да си припомниш директивата за първия си контакт с него.

— Преди да дойда тук — заяви малко унило Бренър, — аз бях готов да се закълна, че само разумно същество може да създаде антенно устройство за къси вълни. Но сега не съм убеден. Би могло да е резултат и от естествена еволюция. Мисля, че това устройство не е по-фантастично от устройството на човешкото око например.

— Тогава да действваме внимателно и да приемем, че съществото е разумно. Следователно засега експедицията ще следва всички точки на главната директива.

Настъпи период на продължителна тишина, през който всички участници в радиовръзката обмисляха какво ли ще излезе от всичко това. За пръв път в историята на космическите полети щяха да се приложат правила, установявани в продължение на столетни дискусии. Предполагаше се, че човек е извлякъл поука от грешките си на Земята. Не само моралните съображения, но и собственият му интерес изискваше да не ги повтаря и на чужди планети. Можеше да се окаже опасно, ако към разумните същества се отнесяха така, както американците се бяха отнесли към индианците, а някои други към африканците...

Първото правило беше: спазвай необходимата дистанция. Не се опитвай да се приближиш или дори да общуваш с тях, докато не си им

дал достатъчно време да те опознаят. Но точно какво се разбира под „достатъчно време“, никой не може да реши. Това човек трябваше да прецени на място.

Върху Хауърд легна отговорност, каквато не бе и сънувал. През няколкото часа, останали му на Юпитер, той можеше да стане първият посланик на човешката раса тук.

Една толкова прелестна ирония на съдбата, та чак му се прииска хирурзите да възвърнат способността му да се смее.

7. ГЛАВНАТА ДИРЕКТИВА

Стъмваше се, но Фокън не забелязваше, защото вниманието му беше насочено към живия облак в обсега на телескопа. Вятърът упорито въртеше „Кон-Тики“ във фунията на огромния вихър и го приближи на двайсетина километра от медузата. Станеше ли разстоянието между тях десет километра, той трябваше да се отклони. Въпреки увереността си, че електрическото оръжие на медузата действа на къси разстояния, не искаше да рискува. Това щеше да е задача на бъдещите изследователи и той им желаше успех.

В кабината стана съвсем тъмно. Странно, защото до залез слънце оставаха още няколко часа. Автоматически погледна хоризонталния локатор — това той вършеше почти всяка минута. Но освен изучаваната медуза на стотина километра от него не се виждаше нищо друго.

Изведнъж той чу с поразителна сила звука, отеквал в нощта на Юпитер — пулсирането, което бързо ставаше все по-силно и по-силно и завърши в кресчендо. Цялата кабина се тресеше като грахово зърно в барабан.

И във внезапно настъпилата болезнена тишина Фокън осъзна едновременно две неща. Този път звукът не идваше от хиляди километри, по радиото. Той беше в самата атмосфера край него.

Втората мисъл беше още по-тревожна. Съвсем забрави — непростимо наистина, но явно в ума си имаше по-важни неща — забрави, че по-голямата част от небето над него се закриваше от балона на „Кон-Тики“. Леко посребрен за изолация на топлината, сега той беше непроницаем и за радара, и за погледа.

Разбира се, Фокън знаеше всичко това. Това беше малкият недостатък на конструкцията, допустим, защото не изглеждаше особено важен. Но сега той му се стори много важен. Сега, когато видя как гигантските пипала, по-дебели от ствола на което и да е дърво, ограждаха кабината.

— Помни Главната директива! — изрева гласът на Бренър. — Да не изплашиш медузата!

И преди да даде подходящ отговор, поразителното барабанене отново заглуши всички останали звуци.

Истинското майсторство на един пилот се проверява не с реакциите му в очаквани аварийни обстоятелства, а в ситуации, които никой не може да предвиди. Само минута колебание и Фокън анализира положението. С мълниеносно движение той дръпна взривяващия клапан.

Тази дума е древна останка от времето на първите водородни балони. В случая с „Кон-Тики“ взривяващото устройство изобщо не разкъса балона, а само отвори жалuzи на купола на обвивката. Нагретият газ веднага се устреми навън и „Кон-Тики“, лишен от подезната си сила, започна бързо да пада в едно гравитационно поле, два и половина пъти по-голямо от земното.

За миг Фокън видя огромните пипала, които се отдалечаваха и изчезваха горе. Успя само да забележи, че те бяха осеяни с големи мехури или торбички, които вероятно им осигуряваха подезната сила и завършваха с множество тънки мустачки, напомнящи корените на растенията. Очакваше да блесне мълния, но нищо не се случи.

Стремителното му спускане се забавяше, тъй като атмосферата ставаше все по-плътна и изпразненият балон играеше ролята на парашут. Щом „Кон-Тики“ се спусна с още три километра надолу, той реши, че вече може да затвори жалузите. Възстановил подезната сила и уравнил пак апарата, Фокън се беше спуснал с още половин километър и приближаваше границата на безопасната за него зона.

Погледна възбудено през големия илюминатор, макар че не очакваше да види нещо освен неясните очертания на балона. Но при спускането си „Кон-Тики“ се беше плъзнал малко встрани и на два-три километра над него се виждаше част от медузата. Тя се намираше по-близо, отколкото очакваше, и невероятно бързо продължаваше да се приближава.

Центърът за управление го зовеше тревожно. Той изкрещя:

— При мен всичко е наред, но тя упорито ме преследва. Не мога да слеза по-надолу.

Не беше съвсем вярно. Той можеше да се спусне още с около триста километра. Но това щеше да бъде едностранно пътуване и по-

голямата му част нямаше да представлява никакъв интерес за него.

И тогава с голямо облекчение видя, че на около километър и половина над него медузата зае хоризонтално положение. Може би беше решила да се приближи до странния натрапник по-внимателно или пък по-ниските атмосферни слоеве бяха неприятни и за нея. Температурата надхвърляше петдесет градуса и Фокън се питаше колко ли време още системата, която поддържаше живота в него, щеше да се справи с положението?

И пак се чу гласът на доктор Бренър, обезпокоен за спазването на Главната директива:

— Не забравяй, че това може да е само от любопитство! — извика той, без сам да е много убеден в казаното. — Опитай се да не я плашиш!

Съветите вече започваха да дотягат на Фокън и му напомняха някаква дискусия по телевизията между един специалист по космическо право и космонавт. След като внимателно бяха изложени всички заключения по Главната директива, недоверчивият космонавт възкликна: „И какво, ако няма друга алтернатива, аз трябва да се оставя да ме изядат, така ли?“ А юристът, без дори да се усмихне, отвърна: „Отлично сте преценили положението!“

На времето това му се стори смешно, но не и сега. А и Фокън видя нещо, което още повече го разтревожи. Медузата продължаваше да се носи на около километър и половина над него, но едно от пипалата ѝ се удължаваше невероятно много, изтъняваше и се протягаше към „Кон-Тики“. Веднъж като малък Фокън видя как от един буреносен облак над равнините на Канзас се спусна смерч. Това, ксето идваше към него сега, събуди живия спомен за онази черна, извиваща се в небето змия.

— Скоро няма да имам никакъв избор — докладва той в Центъра за управление. — А сега все още мога да решавам дали да я изплаша, или да ѝ причиня болки в стомаха. Не мисля, че „Кон-Тики“ ще ѝ се види лесно смилаем, ако това си е наумила.

Той изчака да чуе мнението на доктор Бренър, но биологът мълчеше.

— Добре. Имам още двадесет и седем минути, но включвам запалителното устройство. Надявам се, че горивото ще ми стигне да коригирам по-късно орбитата си.

Вече не виждаше медузата. Тя отново се намираше точно над него. Но знаеше, че спускащото се надолу пипало сигурно съвсем се е приближило до балона. А му трябваша още почти пет минути, докато реакторът достигне пълната си мощност...

Възпламенителят беше зареден. Компютърът за изчисляване на орбитата не отхвърляше варианта като напълно невъзможен. Загриващите устройства бяха отворени, готови при нужда да поемат тонове от околната водородно-хелиева смес. Дори при оптимални обстоятелства това щеше да бъде момент на изпитание, защото досега не бе съществувал начин да се изпробва как в същност ще действа един ядрен реактивен двигател в непознатата атмосфера на Юпитер.

Нещо леко разтърси „Кон-Тики“. Фокън се опита да не му обръща внимание. Възпламеняването беше изчислено за височина с десетина километра по-голяма, атмосфера с плътност четири пъти по-малка и температура тридесет градуса по-ниска. Лошо, много лошо.

При какъв ли минимален ъгъл на пикирането щеше да заработи устройството за загребване на въздух? Когато стане възпламеняването, той ще се понесе към Юпитер с още две и половина „g“. Ще може ли да се измъкне навреме?

Голяма тежка ръка погали балона. Целият кораб заподскача нагоре-надолу подобно на онази игра с топка на ластик, която напоследък стана много модерна на Земята.

Разбира се, доктор Бренър можеше да излезе съвсем прав. Вероятно медузата се опитваше да покаже дружелюбие. Дали да не поговори с нея по радиото? Но какво да ѝ каже: „Сладко писе“, „Махай се, нахалнице“ или „Заведи ме при вожда си“?

Съотношението тритий-деутерий беше нормално. Готов бе да запали фитила, който щеше да даде сто милиона градуса топлина.

Тънкият връх на пипалото се плъзна по края на балона на петдесетина метра от илюминатора. Той имаше размерите на слонски хобот и ако се съдеше по нежните му движения, изглежда, и чувствителността му беше слонска. А на самия му край — остри отвори като душещи ноздри. Сигурно доктор Бренър щеше да бъде във възторг.

Струваше му се, че вече беше време. Той бързо огледа цялото контролно табло и започна да отброява последните четири секунди до

възпламеняването, разби предпазната пломба и натисна бутона „Изхвърляне“.

Силна експлозия и внезапно намаляване на товара. „Кон-Тики“ падаше свободно с носа надолу. Над него разкъсаният балон летеше нагоре, повличайки със себе си нахалното пипало. Фокън не успя да види дали балонът удари медузата, защото в този миг двигателят заработи и мислите му бяха заети от други неща.

Ревящ стълб от гореща водородно-хелиева смес изтичаше от дюзите на реактора и бързо увеличаваше тягата — но към Юпитер, а не обратно. Вече не можеше да се измъкне, рулят оставаше почти безчувствен. Ако в следващите няколко секунди не поемеше пълен контрол над управлението и не постигнеше хоризонтален полет, корабът щеше да се спусне много ниско в атмосферата и да се разбие.

Бавно и мъчително — петте секунди сега му се сториха петдесет — той успя да застане в хоризонтално положение, а после започна да се вдига. Само веднъж хвърли поглед назад и видя медузата на много километри под него. Разкъсаният балон на „Кон-Тики“ явно се беше изплъзнал от пипалата ѝ. От него нямаше и следа.

Сега той пак беше господар на положението. Вече не бе носен безпомощен от ветровете на Юпитер, а оседлал атомния огън, яздеше обратно към звездите. Сигурен беше, че реактивният двигател ще му даде нужната височина и скорост, която в края на атмосферата щеше да стане почти орбитална. И тогава с един кратък тласък на ракетната тяга щеше да си възвърне волния полет в космоса.

По средата на пътя към орбитата той погледна на юг и видя да се появява зад хоризонта огромната загадка — Голямото червено петно, плаващият остров, два пъти по-голям от Земята. Фокън продължи да се визира в тайнствената му красота, докато компютърът не го предупреди, че до минаването на ракетната тяга остават само шестдесет секунди. И той неохотно отмести поглед.

— Другия път — измърмори Фокън.

— Какво? Какво каза? — запита Центърът.

— Нищо, нищо — отвърна той.

8. МЕЖДУ ДВА СВЯТА

— Сега ти си герой, Хауърд — рече Уебстър, — а не просто знаменитост. Даде на хората храна за размишления, изпълни живота им с нови вълнения. Едва ли и един на един милион души наистина ще отиде до далечните гиганти, но целият човешки род ще пътува дотам във въображението си. А това вече си струва.

— Радвам се, че поулесних малко работата ти.

Уебстър му беше стар приятел и не се обиждаше от иронични забележки. И не се изненада. Това не беше първата промяна, която забеляза у Хауърд след завръщането му от Юпитер.

Той посочи добре познатия надпис върху бюрото си, заимствуван от някакъв импресарио в по-ранните векове: „Учуди ме“.

— Не се срамувам от работата си. Нови познания, нови източници — всичко това е много добре. Но човек се нуждае и от необикновени неща, от вълнения. Космическите полети станаха ежедневна работа, но ти пак им върна приключенския характер. Много, много време ще мине, докато Юпитер влезе в нашите картотеки. А още повече, докато разберем какво представляват тези медузи. Но аз продължавам да си мисля, че онази медуза знаеше къде ти е слабото място. Впрочем реши ли кой е следващият ти обект? Сатурн, Уран, Нептун — ти кажи.

— Не знам. Мислех си за Сатурн, но там аз не съм истински необходим. Само едно „g“, а не две и половина както на Юпитер. С това човек лесно ще се справи.

„Човек“ — помисли си Уебстър. Той казва „човек“. Никога преди не го е правил. Кога за последен път го чух да произнася думата „ние“? Променя се, изплъзва се от нас...

— Добре — каза той гласно, като се надигна от стола, за да прикрие лекото си стеснение, — да започваме пресконференцията. Камерите са готови и всички те чакат. Ще се срещнеш с много стари приятели.

Той наблегна на последната дума, но никакъв отзвук у Хауърд. Непроницаемата маска на лицето му ставаше все по-трудна за разбиране. Той само се отдръпна от бюрото, разтвори подвижната количка, така че тя престана да му служи за стол, и се изправи с всичките си два метра и десет сантиметра височина на хидравличните опори. Добри психолози бяха хирурзите, които му дадоха тридесет сантиметра повече като компенсация за всичко, загубено при катастрофата с „Куин Елизабет“.

Фокън почака, докато Уебстър затвори вратата, ловко се завъртя на гумите си и потегли към изхода със скорост тридесет километра в час. Той ни най-малко нямаше намерение да парадира със скоростта и точността. Всичко стана съвсем несъзнателно.

Хауърд Фокън, който някога беше човек, а по радиото още можеше да мине за човек, разбираше, че е постигнал нещо и за пръв път от много години насам чувствуваше душевно спокойствие. Откак се върна от Юпитер, кошмарите бяха престанали. Най-последно беше намерил себе си.

Сега вече знаеше защо му се беше присънвало супершимпанзето от обречения кораб „Куин Елизабет“. Нито човек, нито звяр, то се намираще между два свята. Като него самия.

Единствено той можеше да се движи без скафандър по лунната повърхност. Системата, осигуряваща живот в металическия цилиндър, който замени нежното му тяло, функционираше еднакво добре и в космоса, и под водата. В гравитационното поле, десет пъти по-голямо от земното, той се чувствуваше неудобно, но нищо повече. А най-добре, ако изобщо нямаше гравитация...

Човешката раса ставаше за него все по-далечна, родствените връзки все по-слаби. Тези дишащи въздух и чувствителни към радиацията снопове от неустойчиви въглеродни съединения нямаха право да излизат извън атмосферата. Нека си седят, където е естественият им дом — Земята, Луната и Марс.

Един ден истинските господари на космоса щяха да станат машините, а не хората. Фокън не беше нито едното, нито другото. Осъзнал вече съдбата си, той изпита мрачна гордост от своята уникална самотност — първият безсмъртен мост между двата вида разум.

И в края на краищата той щеше да бъде посланикът между старото и новото, между съществата, съставени от въглерод, и съществата, направени от метал, които един ден трябваше да ги изместят.

И едните, и другите щяха да имат нужда от него през идните неспокойни столетия.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.